

Kulturdepartementet
105 55 Stockholm

ku.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till ku.md@regeringskansliet.se

Dnr: Ku2025/00953
REMISSYTTRANDE
SOU 2025:100 "Åtgärder mot illegal IP-TV"

Med anledning av att Svenska Journalistförbundets ("förbundet") som remissinstans tillställt rubricerade SOU skulle vi vilja meddela följande.

Förbundet har stor förståelse för de problem som stora kommersiella TV-företag som t ex TV4 har med film, TV-serier och sporträttigheter i förhållande till de icke betalade kunder som tar del av betal-TV-innehåll via (illegala) externa distributörer. Att något måste göras åt denna utveckling, då den teknik som nuvarande lagstiftning är uppbyggd på inte längre är relevant, är förståeligt. Samtidigt har vi synpunkter på ett antal detaljer i förslaget, och de närmare motiveringar som lämnas i betänkandet.

Förbundet väljer därför att varken avstyrka eller tillstyrka förslaget i sin helhet.

Utredningen har från börjat haft som uppdrag att göra en översyn av den svenska filmpolitiken (direktiv 2024:10) och där utredningen sedan fått tilläggsdirektiv (Ku 2024:01) avseende den i rubricerade SOU behandlade frågan om IP-TV. Vi har inte varit remissinstans eller på annat sätt yttrat oss om förslaget till ny nationell filmpolitik.

Den nu aktuella frågan om ändring i lagen 2000:171, jämte omfattande referenser till lagen 1960:729 (Upphovsrättslagen, "URL") är en på flera sätt annorlunda fråga än den framtida nationella filmpolitiken, inte minst på grund av att utredningens förslag innehåller olika referenser till URL.

Trots utredningens namn och ursprungliga uppdrag har intressenterna i relation till SOU 2025:100 kommit att breddas så att sändningar av sport, och behovet från såväl den svenska

idrottsrörelsen som utländska sportarrangörer, t ex den spanska fotbollsligan blivit en relevant del av lagstiftningsprocessen. (Förbundet hade i samband med det s k Svensson-målet i EU-domstolen, C-466/12 indirekt kontakt med företrädare för La Liga, den högsta spanska fotbollsligan, då en spansk advokat som företrädar La Liga var ombud för en av de berörda upphovsmännen). Förbundet har däremot inte kontaktats av utredningen, eller på annat sätt setts som en relevant intressent.

Förbundet har konkreta erfarenheter av sporträttigheter när det gäller pressfotografer eller fotografer med rörliga kamera, som gör sina egna upptagningar från idrotts-evenemang, och som emellanåt möts av krav från arrangören att begränsa sin rätt att disponera över stillbilder och rörliga filminslag. Vi känner också till fall där större etablerade medieaktörer i form av lokaltidningar haft konflikter med arrangörer om rätten att bevaka idrottsevenemang, och på motsvarande sätt disponera över inspelat material. Det gäller såväl audiovisuella upptagningar som ljudupptagningar/kommentatorsinsatser.

Mer konkreta synpunkter

Nuvarande lagstiftning i form av Avkodningslagen från 2000, förbjuder befattning, marknadsföring av olika former av avkodningsutrustning, som t ex illegala-access-kort och andra hjälpmedel, en lag som baseras på EUs direktivet 98/94 EG.

Med nuvarande förslag är tanken att få till stånd en ny lagstiftning baserad på den befintliga lagen där otillåten "konsumtion" – tittande/avnjutning – av medieinnehåll i vissa TV-liknande-tjänster ska införas; se tredje punkten i regeringens direktiv "analysera behovet av och förutsättningarna för privat personer att ta emot sådan ip-tv och föreslå hur ett förbud bör utformas".

Motiveringen för förslaget är i många delar skyddet i upphovsrättslagen ("URL"), dock utan att förslaget innehåller några ändringar i URL. Frågan om innebörden av tillfälliga kopior (för privat bruk) behandlas i utredningen, t ex utifrån – som det får uppfattas – 11 a § URL, om det sker en tillfällig, otillåten exemplarframställning, vid privat "tittande". I övrigt förtjänar det att understryka att URL inte reglerar "tittande", läsning osv, utöver exemplarframställning för privat bruk. Det ska då sägas att motiveringen inte fullt ut kan motiveras med ett förstärkt skydd för upphovsrätten då den aktuella lagen från 2000 – liksom det nu liggande förslaget på lagändringar – inte påverkas om en tjänst som söker skydd enligt regelverket i sig helt eller delvis är olovlig; dvs en tjänst får skydd även om den tillhandahåller material i strid med URL.

Det bör vidare understrykas att arenaidrott, som i stort omfattning som motiverar förslaget inte har något immaterialrättsligt skydd alls, i vart fall inte Sverige. Dock har det motionerats i riksdagen om att införa en s k arenarätt, fr. "droit de stade"; se betänkande 2001/02:LU17. En sak är rättsskydd för signal-rätten (TV-sändningen) något annat är eventuellt rättsskydd för idrotts-arrangemanget som sådant, där arrangören kan vara en helt annan aktör än det sändande företaget. Angående rättsskydd för sportarrangemang finns icke desto mindre inte någon harmonisering inom EU, även om det gjordes ett försök från EU-parlamentet att introducera ett sådant skydd 2016/2017, ett förslag som dock röstades ned (<https://www.dn.se/sport/eu-lag-kan-forbjuda-publik-att-fota-fotbollsmatcher>) på grund av omfattande kritik. Förbundet verkade aktivt emot detta förslag.

När det gäller den s k signalrätten i 48 § URL som är central för förekomsten av upphovsrättsskydd för sport förutsätter den dock som ett centralt rekvisit att det handlar om "utsändning" från ett "radio-och TV-företag", begrepp som idag är betydligt mer oklara än för 10-15 år sedan. Företag som TV4 kvalificeras förstås i princip alltid för rättsskydd enligt 48 § URL men man måste vara medveten om att det finns en ökad verksamhet där idrottsföreningar eller lokala mediehus ("tidningsföretag") mer ad-hoc-mässigt sänder

matcher över Internet - ex exklusivt för abonnenter eller medlemmar - och där det är oklart om verksamhetens status i relation till 48 § URL.

Denna oklarhet av signalrättens omfattning jämte det faktum att medieinnehållet som sådant inte har något immaterialrättsligt skydd är omständigheter som kan anföras emot skälen för den nu aktuella lagändringen.

Ett annat perspektiv på omfattningen av signalrätten som sådan – som inte direkt har med frågan om IP-TV att göra – gäller gentemot privatkopierings-ersättningen ("PKE"), en fråga om just nu bereds i Regeringskansliet, och där vi utgår ifrån ett det inte ligger i regeringens intressen att ett stort antal svenska idrottsklubbar sändningar via internet ska ge rätt till privatkopierings-ersättning i fråga om den s k "historiska skulden".

Det finns ändå flera skäl att ge signalrätten en snäv innebörd, vilket innebär att man måste ta i beaktande att det kommer att finnas en allt större mängd "nät-tillhandahållen" idrott som inte omfattas av någon ensamrätt över huvud taget i URL. Se NJA 2015 sid 1097 (C More), där det enda upphovsrättsliga skyddet var reprissändningarna enligt 46 § URL. En annan fråga ang signalrätten: Sker det verkligen en kopiering över huvud taget av signalen som sådan? Eller kanske det snarast är korta flyktiga kopior av enskilda bildrutor i denna "signal" som kopieras privat?

Begreppet "IP-TV" som är centralt i utredningen ges inte en närmare definition, och begreppet finns inte heller med i förslaget till lagtext, vilket vi tycker är en stor brist. Vi har förstått av andra organisationer att det inte är entydigt vad egentligen IP-TV egentligen innebär.

Den avgränsning som görs på sidan 23 ("*...viktigt att kunna skilja på ip-tvpaket och tjänster som bara kräver vanlig webbläsare...*") är centralt, men motiveras inte ytterligare. Om det ingår t ex 20 matcher i ett "paket" ska reglerna slå till men inte om det är länkar till 1-2 matcher som är utplacerade på en webbplats. Skulle de aktörer som tillhandahåller dessa länkar till konsumenter kunna dela upp antalet matcher i ett mindre antal paket, 1-2 åt gången och komma undan?

Länkning är en av flera tekniker att tillhandahålla exempelvis sportevenemang. Det ovan nämnda målet Svensson, C-466/12 i EU-domstolen som förbundet drev är ett av flera avgöranden angående länkning från EU-domstolen. Målet gällde omfattningen av det upphovsrättsliga begreppet överföring till allmänheten, ett mål som rönt stort intresse bland europeiska fotbollsligor och Motions Pictures Association. Vi uppfattar annars att länkning förekommer ganska frekvent som en teknik där sport distribueras över internet, något som bekräftas på flera ställen i utredningen (se t ex sidan 29). Vad som är ett relevant intrång och inte är med utgångspunkt i EU-domstolens praxis ganska oklart, även mer än 15 år efter domen i Svensson-målet.

I december 2015 visade det sig bland idrottsintresserade att afrikanska fotbollsmästerskapen för landslag inte sändes av någon etablerad TV-station. Den engelska spel-sajten www.bet.365.com, som finns i en svensk version, "visar" dock matcher, genom länkning, förutsatt att man är abonnent till denna "betting sajt", en sajt som haft en omfattande reklamkampanj (och kritiserats av andra skäl), där välkända skådespelare står för marknadsföringen. Det finns säkert en mängd andra exempel. Frågan om det handlar om matcher som detta företag visar som är lovliga på grund av att de redan tillgängliggjorts för samma publik är enligt vår uppfattning mycket oklar. Och bedriver denna etablerade tjänst en verksamhet som är otillåten, och räknas som en sådan "pirat-sajt" där enskilda konsumenter kan drabbas av det föreliggande förslaget?

Förslaget om ändringar i lagen 2016:188 om patent och marknadsdomstolen kan vi i och för sig tillstryka.

Förbundet har under lång tid tydliggjort att frågan om lovligt eller olovligt inte är "svart och vitt", t ex i frågan om kopiering för privat bruk ur otillåtna förlagor. Vi har bland annat anført att en konsekvens av 30 § URL är att lovligt innehåll efter 3 år övergår att bli olovligt. Vi företräder många av våra medlemmar i tvister mot etablerade medieföretag som också har material upplagt otillåtet, något som enskilda mediekonsumenter svårligen har möjlighet att ha kunskap om.

Vid utformning av straffrätt är det ett viktigt krav att de objektiva rekvisiten bör vara någorlunda tydligt utformade. För den fortsatta hanteringen av detta ärende rekommenderar vi att frågan om det – enligt vår uppfattning – långt ifrån entydiga frågan om lovligt eller inte lovligt i immaterialrättslig mening får en särskild prioritet.

Som ytterligare motiv till den föreslagna regleringen (t ex sid 102) anförs också att en lagändring skulle dels underlätta för rättssamhället att beivra aktörer som bedriver (annan) kriminell verksamhet (vilket dock inte tar avseende på de privatpersoner vars privata tittande nu ska förbjudas), dels ha en positiv effekt ur ett beredskapshänseende genom att minska konsumtionen av illegala tjänster t ex nyheter, detta då det skulle kunna gälla medier som skulle kunna manipuleras utomlands ifrån.

Vi för vår del tycker inte att förslagen kan motiveras av att de aktörer som ytterst ska begränsas genom att deras kunder ska dömas för brott ägnar sig åt *annan* brottslig verksamhet. Om det handlar om exvis droghandel eller skattebrott tycker vi att för ändamålet gällande lagstiftning för dessa brott är relevant; dvs det finns inget egenvärde med den här föreslagna regleringen i relation till polis och åklagare *vis-a-vis annan brottslighet*. Detta gäller inte minst - som det påstås - det handlar om verksamhet som bedrivs utomlands, och där kanske reglerna i det andra landet är utformat på annat sätt än i Sverige.

I fråga om beredskapsfrågorna anförs på sidan 102 att det är ett presumtivt problem att svenska hushåll konsumerar nyheter som kan vara manipulerade. Vi håller med att detta i och för sig är ett problem, men detta är en fråga som hanteras inom EUs Digital Service Act, och där förbundet generellt varit skeptisk att förbjuda eller beivra journalistik som är "dålig", missvisande eller innehåller utländsk propaganda. Dylika rättsfrågor hanteras i Sverige enligt regler i Tryckfrihetsförordningen och Yttrandefrihetsgrundlagen. I ett lagstiftningsärende som primärt syftar till att skydda visst typ av audiovisuellt innehåll på grund av immaterialrättsliga skäl, med fokus på enskilda mediekonsumenter tittande på visst medieinnehåll, kan vi därför inte se de behov som anförs under punkterna 8.1.1 och 8.1.2.

Det som anförs på sidan 106 i utredningen att nu gällande förslag inte påverkar enskildas fri och rättigheter har vi svårt att helt ställa oss bakom, då tanken med det aktuella förslaget ju är att beivra enskildas konsumtion av visst medieinnehåll, uppenbart ett medieinnehåll som inte alls behöver vara immaterialrättsligt skyddat.

Stockholm den 23 januari 2026

Ulrika Hyllert
Förbundsordförande

